

N:o 3.

Ank. till Riksd. kansli den 7 febr. 1908, kl. 3 e. m.

Betänkande, i anledning väckt motion om ändring af gällande bestämmelser angående stämpel å utnämningssbref för riddare och kommendörer af Kungl. Maj:ts ordnar.

(1:a A.)

I en inom Första kammaren väckt motion n:o 4, som hänvisats till bevillningsutskottet, anför herr *A. von Möller* följande:

»Vid riksdagen 1871 föreslog bevillningsutskottet, som ansåg, att dåvarande stämpelbelopp å utnämningssbref för riddare och kommendörer af Kungl. Maj:ts ordnar för att afvinna stämpelpappersafgiften så stor inkomst, som skäligen låte sig göra, tålte någon förhöjning, att följande stämpelafgifter måtte bestämmas:

Motionärens motivering.

För utnämningssbref för riddare af K. Serafimer orden	200 rdr
» » » kommendörer med stora korset af K. Svärdsorden	100 rdr
» K. Nordstjärneorden	»
» K. Vasaorden	»
» » » kommendörer af K. Svärds-, Nordstjärne- och Vasaorden	75 rdr

För utnämningssbref för	riddare af K. Carl XIII:s orden	75 rdr
»	»	»
»	riddare af K. Svärdsorden	20 rdr
	riddare och ledamöter af K.	
	Nordstjärne- och Vasaorden	»

Första Kammaren afslog utan votering bevillningsutskottets förslag på yrkande af herr von Gegerfelt, som ansåg »att belöna förtjänsten medelst utfordrande af penningar syntes så principvidrigt, att de nuvarande afgifterna snarare borde borttagas än förhöjas».

Andra Kammaren åter beslöt med 116 röster mot 44 att *fördubbla* stämpelavgifterna för samtliga värdigheter med undantag för Riddare af Svärdsorden och riddare och ledamöter af Nordstjärne- och Vasaorden, för hvilka afgifterna höjdes till 50 rdr i stället för af utskottet föreslagna 20 rdr.

Vid den gemensamma voteringen segrade Andra Kammarens beslut med 158 röster mot 103.*

Dessa stämpelsatser äro fortfarande bestående.

Det mål, som väl med beslutet afsågs, att skaffa statskassan ökad inkomst, har emellertid icke vunnits af det skäl, att utnämningssbrefven ej utlösas. § 8 af ordensstadgan, gifven i ordenskapitel 1902, innehåller nämligen, att det beror på enhvar af de utnämnda, huruvida han åstundar erhålla särskildt ordensbref eller icke, i hvilket fall detta belägges med »fastställd stämpel». Däremot måste afgiften till *ordenskassan* betalas.

Man har till dato ansett sig härvidlag saklöst kunna sätta sig öfver Riksdagens önskan. Man mottager utmärkelsen och ignorerar sin skatteplikt.

Ett dylikt missförhållande borde och skulle naturligtvis ej behöfva ifrågakomma, därest blott ordensstatuterna gjorde lösandet af utnämningssbrefvet med den »*fastställda stämpeln*» till ett obligatoriskt villkor för rättigheten af ordenstecknets bärande af svensk undersåte. I sammanhang härmed torde böra påpekas, att den svenska strafflagen i motsats mot den tyska, franska, belgiska och norska icke innehåller några straffbestämmelser för obehörigt bärande af ordenstecken.

Då Konungens rätt att utdela ordnar ju afser att vara en utmärkelse för medborgerliga förtjänster, synes mig, att den skatt, som staten fordrar för utnämningssbrefvet, bör utgå i förhållande till den skattepliktiges *betalningsförmåga*, ej som nu lika för alla. Den som blifvit utsedd

* Dessa siffror böra rätteligen vara 148 mot 131.

att hugnas med nådebeviset, allra helst om han är innehafvare af militär- eller civil tjänst, torde för närvarande ej utan vissa olägenheter kunna atböja detsamma, äfven om han på grund af därmed förenade utgifter skulle föredraga att afstå därifrån, och det är ju tänkbart, om ock sällsynt, att äfven en person med ringa aflöning eller inkomst skulle kunna anses värdig en dylik belöning. För detta fall borde väl stämpeln vara lägre än för den mera bemedlade.

Å andra sidan torde ej kunna förnekas, att många, kanske de allra flesta af de utnämnda riddarne eller kommandörerna äro i den ekonomiska ställning, att af dem en vida högre afgift än den hittills gällande borde kunna erläggas.

I fall Konungen beslutar en ändring af ordensstatuten i antydd riktning, skulle detta ju redan med de nu gällande stämpelsatserna medföra en viss ekonomisk fördel för statskassan, men denna borde kunna blifva ganska afsevärd, om afgiften bestämdes till samma belopp som vederbörandes inkomstskatt.

Alldenstund Riksdagen icke funnit skäl frångå sitt 1871 fattade beslut, och ej heller Kungl. Maj:t ansett sig böra föreslå nedsättning i eller borttagande af denna afgift och därmed visat sig biträda Riksdagens mening, att denna beskattningsform bör bibehållas, äfven om dess verkan genom omständigheter, som ligga utanför Riksdagens maktområde, ej blifvit effektiv, torde man kunna hoppas, att, om årets Riksdag i princip vidblifver sin ståndpunkt beträffande ordensbrefs stämpelbeläggning, Kungl. Maj:t å sin sida skall vidtaga lämpliga steg för vinnande af bättre framgång åt Riksdagens vilja i detta hänsende.

Man torde äfven möjligen vara berättigad till det antagandet, att Konungen, så länge denna beskattningsform kvarstått oförändrad, utkräfvande samma stämpel af rika som mindre bemedlade, ej ansett rättvist och billigt att utfärda obligatoriska bestämmelser i fråga om ordensbrefvens lösande.

Då Riksdagen väl ej längre bör förhålla sig helt passiv i denna fråga, synes den genom en mera rättvis och effektiv form för stämpelbeläggningsen böra göra ett försök till frågans lösning på ett kanske mera ändamålsenligt sätt.

Enligt grundlagen är det visserligen Konungen ensam, som äger förlåna riddarevärdighet, men statsråden, cheferna för statens verk, landshöfdingar m. fl. uppgöra enligt häfdvunnen sed, med de få undantag, där Konungen själf tar initiativ, förslag på dem, som anses förtjänta af eller i tur att erhålla respektive »belöningar», och dessa listor genomgå

en lindrig skärseld i statsrådsberedningen, innan de framläggas för Konungen. I praktiken har sålunda i viss mätto åter införts, hvad som vid stiftandet af Serafimer-, Svärds- och Nordstjärneordnarne år 1747—48 af sekreta utskottet och riksrådet genom de första ordensstadgarne bestämdes, nämligen att ordnar skulle utdelas med »Råds råde».

Det vore väl äfven bra mycket begärdt, att Konungen själf skulle kunna bedöma de mångskiftande anledningarna till att den eller den ansetts böra ifrågakomma, eller kandidaternas framstående egenskaper, för hvilkas iakttagande af den oinvidige ett extra synglas stundom tyckes vara behöfligt.

Emellertid utgöra de årligen återkommande stjärnfallen för Sveriges befolkning ett lysande bevis på landets massproduktionsförmåga af framstående kapaciteter.

Då numera ordnar sällan eller aldrig refuseras, är det väl att förvänta, att åtminstone det öfvervägande flertalet af dessa många om fosterlandet så välförtjänta män — kvinnor eller män under en viss rangställning anses ju ej i behof af dylika belöningar — själfva med glädje borde kunna offra på statens altare, äfven om genom en reglering af bestämmelserna på detta område deras afgifter dels gjordes obligatoriska ej, som hittills, blott till ordenskassan, dels i genomsnitt väsentligen höjdes.

Deras förtjänst om landet blefve ju då så att säga dubbelt stor.

Om därjämte i ordensbrevet *anledningen* till utnämningen angäfvos — § 23 i den Norska grundloven innehåller ju, att vederbörandes »udmærkede fortjænster offentligten maa kundgjøres» — skulle både den lycklige mottagaren själf och den intresserade allmänheten befrias från ovissheten om verkliga orsaken till belöningen.

Möjligen skulle härigenom i någon mån de onda tungor tystas, hvilka påstå att de årliga stjärnfallens *kvantitet* inkräktat på *kvaliteten* af utmärkelsen, som i vissa fall från ett indicium på verklig förtjänst förvandlats till en form för beteckning af *tjänsteår* och vid förbigående af någon, som »står i tur», till en *prickning* eller bevis på onåd från respektive förslagsställares sida.

Skulle en mera rättvis men effektiv beskattningsform i antydd riktning mot förmodan hafva den verkan, att ordensemottagarnes skara något minskades, vore detta väl ej att beklaga, om ej af — ordensjuveleraren.

Anser man emellertid en dylik fara alltför betydande, eller att någon skillnad bör göras vid stämpelbeläggningen af utnämningssbref för vissa ordnar, t. ex. Kungl. Maj:ts eller Carl XIII:s orden, eller att en högre

stämpel bör beräknas i fråga om storkors- eller kommendörsvärdighet, äger ju alltid utskottet att föreslå samt Riksdagen att besluta härom.

På grund af hvad jag anfört, får jag vördsamt hemställa, att Riksdagen behagade besluta, att, med ändring af hittills gällande bestämmelser i detta hänseende, utnämningssbref för riddare och kommandörer af Kungl. Maj:ts orden, riddare af Konung Carl XIII:s orden, kommendör med stora korset, kommendör, riddare af Svärdsorden, riddare eller ledamot af Nordstjärneorden eller Vasaorden skall beläggas med stämpel till samma belopp, som den med ordensvärdigheten förlånade erlagt i inkomstskatt under näst föregående år.»

*Motionärens
hemställan.*

Vid 1894 års riksdag hemställde enskild motionär inom Andra Kammaren, med åberopande af det förhållande att de, som utnämndes till riddare eller kommandörer, högst sällan löste utnämningssbref, samt att statsverket förty ginge miste om den inkomst, som varit afsedd med stadgandet om sådana handlingars beläggande med stämplat papper, att Riksdagen måtte besluta:

*Föregående
förslag.*

a) att stämpelafgiften å utnämningssbref för riddare och kommandörer upphäfdes;

b) att i dess ställe infördes en bevillningsavgift såsom för särskilda förmåner för hvar och en, som utnämndes till samt emottog värdighet af riddare eller kommandör;

c) att denna avgift sattes lika med den stämpelavgift, hvarmed utnämningssbref för riddare och kommandörer då belades.

Bevillningsutskottet, som fann sig icke böra biträda motionärens förslag om utbytande af den föreskrifna stämpelafgiften för handlingar af ifrågavarande slag mot bevillningsavgift för den erhållna värdigheten, hemställde, att motionen icke måtte till någon Riksdagens vidare åtgärd föranleda, hvilken hemställan ock blef af båda kamrarna bifallen.

Rörande dels nu gällande, dels af bevillningsutskottet vid 1871 års riksdag föreslagna, dels ock slutligen enligt 1870 års stämpelpappersförordning gällande bestämmelser i detta ämne hänvisas till nedanintagna sammanställning:

Utskottet.

	Nu gällande bestämmelser	Af 1871 års bevillningsutskott föreslagna bestämmelser	Enligt 1870 års stämpelpappersförordning gällande bestämmelser
	Kr.	Kr.	Kr.
<i>Utnämningssbref för:</i>			
riddare och kommandör af Kungl. Maj:ts orden	400	200	100
kommandör med stora korset:			
af Svärdsorden	200	100	60
af Nordstjärneorden			
af Vasaorden			
kommandör:			
af Svärdsorden	150	75	50
af Nordstjärneorden			
af Vasaorden			
Riddare af Konung Carl XIII:s orden	150	75	50
riddare af Svärdsorden	50	20	12
riddare eller ledamot af Nord- stjärneorden ..			
riddare eller ledamot af Vasa- orden			

Såsom motionären framhåller, lär det med ifrågavarande skatt närmast afsedda målet eller att tillföra statskassan ökade inkomster hittills icke hafva i allmänhet vunnits, enär de med ordensvärdigheten förlänade icke äro skyldiga att jämte erläggande af stadgade afgifter till ordens-kassan lösa särskildt utnämningssbref, hvilket i sådant fall skulle åsättas stämpel.

Genom ett antagande af motionen, hvilken, såvidt det gäller lagstiftning, hvarom bevillningsutskottet kan afgifva förslag, icke synes afse annat än att för den ifrågavarande skatten fastslå en ny beräkningsgrund, kan — oafsedt huruvida denna grund må anses vare sig mera rättvis eller i öfrigt lämpligare än den nuvarande — afsedd effektivitet icke heller på detta sätt uppnås. Vid sådant förhållande har bevillningsutskottet funnit sig böra afstyrka bifall till den väckta motionen.

Bevillningsutskottet får alltså hemställa,

att förevarande motion om ändring af gällande bestämmelser angående stämpel å utnämningssbref för riddare och kommandörer af Kungl. Maj:ts ordnar icke måtte vinna Riksdagens bifall.

Stockholm den 6 februari 1908.

På bevillningsutskottets vägnar:

H. CAVALLI.

Reservationer:

af herr *Branting*, som anført:

»Inom utskottet har jag yrkat, att dess utlåtande och hemställan måtte få följande lydelse:

Motionären framhåller, att 1871 års Riksdags beslut i fråga om stämpelskatt på ordnar icke ledt till något resultat. Man har funnit utväg att kringgå Riksdagens afsikt och faktiskt lämnat ordnarna skattefria.

Motionären har emellertid icke vändt sig mot detta påtagliga missförhållande, utan i stället föreslagit en genomgripande ändring i systemet för beräkningen af dessa i regel icke utgående afgifter. Utskottet finner det dock i hvart fall mera angeläget att söka göra den afsedda stämpelskatten omsider effektiv. Då denna sak efter lång hvila åter bragts på tal, håller därför utskottet före, att Riksdagen icke bör låta vid nu rådande förhållanden bero, hvilket skulle kunna tolkas som ett indirekt godkännande af att dess skattebestämmelser i detta fall åsidosättas.

Utskottet föranlåtes därför att hemställa,

att Riksdagen, med anledning af ifrågavarande motion, måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t behagade på lämpligt sätt föranstalta, att den af Riksdagen fastställda stämpelskatten på ordensbref måtte för framtiden erläggas af ordensemottagare.»

samt af herrar *K. G. Karlsson*, *Almqvist*, *G. Jansson* i Krakerud, *Moll*, *Höjer*, *J. Bromée* i Billsta, *O. A. Ericsson* i Ofvanmyra, *F. O. Berg* i Göteborg och *E. A. Lindblad* i Närlunda, hvilka instämt med herr *Branting*.